

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 1. čtvrtletí 2022

4.5.2022 - | Český statistický úřad

V důsledku uplatnění nových demografických vah po Sčítání 2021 se meziročně snížily absolutní počty zaměstnaných, nezaměstnaných i ekonomicky neaktivních. Působením této změny populačních údajů se celková zaměstnanost v 1. čtvrtletí 2022 meziročně snížila na 5 140,7 tis. osob. Počet nezaměstnaných osob podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) klesl na 130,3 tis. a počet ekonomicky neaktivních 15letých a starších se snížil na 3 552,3 tis.

"V důsledku uplatnění nových demografických vah po Sčítání 2021 se meziročně snížily absolutní počty zaměstnaných, nezaměstnaných i ekonomicky neaktivních. Relativní ukazatele, tedy míry, změna velikosti populace neovlivňuje," vysvětluje Dalibor Holý, ředitel odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí ČSÚ.

Zaměstnanost

Průměrný počet zaměstnaných, očištěný od sezónních vlivů, v 1. čtvrtletí 2022 proti 4. čtvrtletí 2021 klesl o 76,2 tis. osob.

Počet pracujících ve věku 15 a více let je meziročně nižší o 24,9 tis., tj. o 0,5 % na 5 140,7 tis. Za tímto poklesem stojí především úbytek pracujících mužů. Jejich počet je meziročně nižší o 18,6 tis. Při velkém poklesu počtu pracujících ve věku od 25 do 44 let o 120,0 tis. ale vzrostl počet mladých pracujících do 24 let o 20,3 tis., z toho 13,5 tis. žen. Výrazně se zvýšil i počet pracujících ve věku 45–64 let. Těchto pracujících přibýlo 68,7 tis.

Klesl celkový počet podnikatelů (sebezaměstnaných) o 23,2 tis. Toto celkové snížení jde na vrub snížení počtu podnikatelů se zaměstnanci (zaměstnavatelů). Počet podnikatelů bez zaměstnanců (pracujících na vlastní účet) se nezměnil. Rovněž v počtu zaměstnanců a pomáhajících rodinných příslušníků ke změně téměř nedošlo.

Vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvových sekcích byl podle předběžných údajů za 1. čtvrtletí 2022 v ČR rozdílný¹⁾. Zaměstnanost klesla v sekundárním sektoru průmyslu a stavebnictví o 40,8 tis. na 1 880,0 tis., především v důsledku poklesu počtu pracujících ve zpracovatelském průmyslu o 28,5 tis. V terciárním sektoru služeb celková zaměstnanost stoupla o 21,7 tis. na 3 130,2 tis. V tomto sektoru se zvýšil zejména počet pracujících osob v sekci doprava a skladování o 15,6 tis., v ubytování, stravování a pohostinství o 12,7 tis. a v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech o 8,3 tis. Naopak se v sektoru služeb snížila zaměstnanost ve zdravotnictví o 7,4 tis. a také v informačních a komunikačních činnostech o 6,5 tis., kde před rokem byla vyšší základna v důsledku pandemické situace. S postupným poklesem primárního sektoru zemědělství, lesnictví a rybářství v posledních třech dekádách se i v 1. čtvrtletí 2022 v tomto sektoru meziročně snížil počet pracujících o 6,0 tis. na 130,3 tis.

Podle Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO se nejvíce se zvýšil počet pracujících v hlavní třídě pracovníci ve službách a prodeji (o 24,0 tis.) a ve třídě řídících pracovníků (o 19,5 tis.). Naopak se snížil počet technických a odborných pracovníků (o 34,9 tis.), úředníků (o 24,4 tis.) a řemeslníků a opravářů (o 13,3 tis.).

S těmito změnami ve struktuře zaměstnanosti souvisí i trend vývoje počtu pracujících podle dosaženého stupně vzdělání. Zvýšil se počet pracujících s terciárním vzděláním o 15,2 tis. V obou nejčtenějších skupinách středoškoláků byl vývoj počtu zaměstnaných protichůdný. Počet zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou klesl o 35,4 tis., pracujících středoškoláků bez maturity naopak přibýlo o 4,9 tis. Počet pracujících se základním vzděláním klesl o 10,3 tis.

Míra zaměstnanosti (podíl počtu pracujících osob ve skupině 15–64letých) se v 1. čtvrtletí 2022 v porovnání se stejným obdobím minulého roku zvýšila o 1,4 p. b. na 75,0 %. U mužů vzrostla o 1,3 p. b. na 81,9 %, u žen o 1,5 p. b. na 67,8 %.

Nezaměstnanost

Průměrný počet nezaměstnaných osob podle metodiky ILO²⁾, očištěný od sezónních vlivů, v 1. čtvrtletí 2022 v porovnání se 4. čtvrtletím 2021 vzrostl o 5,4 tis.

Celkový počet nezaměstnaných ve věku 15 a více let je meziročně nižší o 49,0 tis. a dosáhl 130,3 tis. osob. Došlo především k poklesu počtu nezaměstnaných žen o 27,7 tis. na 70,5 tis., u nezaměstnaných mužů byl pokles o něco nižší (o 21,3 tis. na 59,8 tis.). Nejvíce nezaměstnaných ubylo ve Středočeském kraji (o 15,4 tis.) a v kraji Hl. m. Praha (o 8,0 tis.). Počet nezaměstnaných jeden rok a déle se meziročně snížil o 41,8 tis. a dosáhl 97,7 tis. osob.

Obecná míra nezaměstnanosti podle definice ILO ve věkové skupině 15–64letých (podíl nezaměstnaných na pracovní síle, tj. součtu zaměstnaných a nezaměstnaných) v 1. čtvrtletí 2022 meziročně klesla o 0,9 p. b. na 2,5 %.

Z regionálního pohledu byla obecná míra nezaměstnanosti 15–64letých nejvyšší v Moravskoslezském kraji (4,6 %), v Karlovarském (4,4 %) a Olomouckém kraji (3,7 %). Nejvíce míra nezaměstnanosti klesla v Karlovarském kraji (o 4,2 p. b. na 4,4 %), ve Středočeském (o 2,2 p. b. na 1,3 %) a v Ústeckém kraji (o 2,0 p. b. na 2,8 %). Nejnižší míru nezaměstnanosti v rámci Česka měl kraj Středočeský (1,3 %).

Ekonomická neaktivita

Počet osob ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let je meziročně nižší o 84,9 tis. a byl na hodnotě 3 552,3 tis. Neaktivních žen ubylo o 47,5 tis., neaktivních mužů o 37,4 tis. Počet všech ekonomicky neaktivních včetně dětí do 15 let klesl o 111,2 tis. na 5 245,7 tis.

V rámci výběrového šetření jsou zjišťovány údaje i za osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají, a nesplňují tak podmínky ILO pro nezaměstnané, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat. V 1. čtvrtletí roku 2022 činil jejich počet 67,0 tis. osob, tj. o 41,0 tis. méně než ve stejném období roku 2021. Relativně vysoký je počet osob, které by chtěly pracovat, ale nemohou ihned nastoupit do případného zaměstnání. Nejpozději do 14 dnů je totiž schopno nastoupit jen 15,9 tis. osob.

Přepočet na stejnou strukturu obyvatelstva

VŠPS je výběrové šetření v domácnostech, které je váženo a dopočítáváno na údaje demografické statistiky. Tyto populační váhy se pro 1. čtvrtletí 2022 proměnily proti minulému roku, neboť došlo k promítnutí zpřesnění údajů o počtu obyvatel ČR na základě výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2021. Abychom dokázali zobrazit reálné trendy hlavních ukazatelů a vývoj na trhu práce mezi roky 2021 a 2022 bez této změny, byly rovněž provedeny přepočty loňských dat s využitím letošních vah, tedy na shodnou strukturu obyvatelstva. Celkově se pak meziročně počet zaměstnaných zvýšil o 115,7 tis., počet nezaměstnaných se snížil o 43,7 tis. a počet osob ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let se meziročně snížil o 72,0 tis. Relativní ukazatele (míry) změna velikosti populace neovlivňuje.

¹⁾ Údaje za odvětvové sekce mohou být ovlivněny metodikou Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). Šetření pokrývá pouze osoby bydlící v bytech; nejsou zjišťovány údaje za osoby v hromadných ubytovacích zařízeních, ve kterých jsou často ubytováni cizí státní příslušníci.

²⁾ Za **nezaměstnané** jsou podle definice ILO považovány osoby, které v referenčním období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu za mzdu nebo odměnu a aktivně hledaly práci, do které by byly schopny nastoupit nejpozději do dvou týdnů. Tato metodika je jednotná pro všechny členské země EU a poskytuje mezinárodně srovnatelné údaje. Je třeba vzít v úvahu skutečnost, že definice nezaměstnaných podle ILO se liší od definice uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce Ministerstva práce a sociálních věcí.

Poznámky:

Zodpovědný vedoucí pracovník ČSÚ: Mgr. Dalibor Holý, ředitel odboru statistiky práce a rovných příležitostí, tel.: 274 052 694, e-mail: dalibor.holy@czso.cz

Kontaktní osoba: Ing. Marta Petráňová, vedoucí oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí, tel.: 274 054 357, e-mail: marta.petranova@czso.cz

Zdroj dat: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), které se provádí ve vybraných bytových domácnostech. V rámci šetření nejsou zahrnuta hromadná ubytovací zařízení. Výsledky výběrového šetření za 1. čtvrtletí 2022 byly převáženy na celkovou populaci ČR na základě výsledků statistiky obyvatelstva k 1. 1. 2022 a predikce vývoje přirozeného pohybu a salda migrace v roce 2022.

Termín ukončení sběru dat

/ termín ukončení předběžného zpracování: 21. 4. 2022 / 26. 4. 2022

Navazující internetový dokument: 250128-22 - „Zaměstnanost a nezaměstnanost v České republice podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil – čtvrtletní údaje“ s definitivními výsledky šetření vyjde do konce 2. čtvrtletí 2022 (Zaměstnanost, nezaměstnanost - Publikace).

Termín zveřejnění další RI: 3. 8. 2022

<https://www.czso.cz/csu/czso/cr/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-1-ctvrtleti-2022>